

ੴ

ਗੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚਾਰ

GURBANI CONTEMPLATION

120

ਸਿਮਰਨੁ

SIMRAN

ਤਜਹੁ ਸਿਆਨਪ, ਸੁਰਿ ਜਨਹੁ; ਸਿਮਰਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ

Abandon thy cleverness, O good men and remember Lord
God, the king.

ਭਾਗ - 11

PART - 11

‘KHOJI’

SIMRAN (WORD CONTEMPLATION)
Part-11

‘ਸਿਮਰਨ’ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਪੱਖ ਹਨ—

1. ਬਾਹਰਮੁਖੀ-ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ।
2. ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ — ਆਤਮਿਕ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬਾ ਅਥਵਾ ‘ਅਨੁਭਵੀਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ।

ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਬਾਬਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ । ਕੁਝ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੀ ਬਾਬਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ —

ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਾਣੀ ਹੈ । ਇਸ ਹੇਠਲੇ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਬੋਰਿੰਗ (boring) ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਜਦ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਹਿ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ‘ਬੋਰ’ ਵਿਚ ਨਲਕੇ ਦੀ ਪਾਈਪ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਤੇ ਚਲਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬੋਰੀ ਪਾ ਕੇ ਨਲਕਾ ਗੋੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਨਵਾਂ ਬੋਰ ਕਰਨ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ-2 ਵਿਚ ਨਲਕਾ ਗੋੜਨ ਤੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਲਕੇ ਦੀ ਪਾਈਪ ਵਿਚ ‘ਹਵਾ’ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਨਲਕੇ ਵਿਚੋਂ ‘ਹਵਾ’ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ, ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਿਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਨਲਕੇ ਵਿਚਲੀ ‘ਹਵਾ’ ਨੂੰ ਕੱਢਕੇ ਪਾਣੀ ਚਲਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਉਂ-2 ਅਸੀਂ ਨਲਕਾ ਗੋੜਦੇ ਹਾਂ, ‘ਹਵਾ’ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਰਥ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਬੋਰਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਇਹ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਘਾਲਣਾ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ‘ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ’ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਨਲਕੇ ਵਿਚਲੀ ‘ਹਵਾ’ ਵਾਂਗ ‘ਹਉਮੈ’ ਦੀ ਅੰਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ —

ਮੈਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਮੇਰਾ ਸਿਮਰਨ ਚਲਦਾ ਹੈ
ਮੇਰੀ ਅਵਸਥਾ ਉੱਚੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ

Briefly the action of ‘*Simran*’ has two aspects -

1. **Extrovert** - physical and mental action.
2. **Introvert** - Spiritual personal experience or ‘Divine Light’.

The act of physical and mental ‘*Simran*’ has been discussed in detail. The connection between these two aspects is discussed below with more examples -

Under the earth there is water. We take out this underground pure water to fulfill our needs. To take out this water we must do (**boring**) into the earth. When the layer of water is reached, the water comes up through a pipe which is inserted through the bored hole. But to bring the water out and get it to flow, we must put a washer in the pipe and work the hand pump. In the newly made bore, in the beginning, water does not come out even after pumping because there is ‘**air**’ in the pipe. Until the ‘**air**’ **comes out of the pump**, the underground water cannot be sucked up. To take the air out of the pump pipe and **start the water flow**, we **must pour water** from outside. In this manner as we keep working the hand pump, the air keeps coming out and the water starts flowing **continuously**.

Exactly, the same way, in the spiritual path, we perform boring internally **through ‘*Simran*’**. This **external effort** through *Simran* can take our consciousness to a certain limited height beyond which it cannot reach the ‘spiritual-sphere’. This is so because within the folds of our *Simran* activity, just like the **pump pipe having air, there is the constituent of ego**, such as -

I am doing *Simran*
My *Simran* is continuing
My spiritual state has become high

ਮੈਂ ਭਲਾ-ਭਲੇਰਾ ਜਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗਾ
ਮੇਰੀ ਉਪਮਾ ਹੋਵੇਗੀ
ਲੋਕ ਪੈਰੀਂ ਪੈਣਗੇ
ਮੈਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾ ਲਵਾਂਗਾ

ਆਦਿ !

ਹਉਮੈ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ 'ਭਾਵਨਾਵਾਂ', ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ, ਸਾਡਾ
ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀਆਂ ।

ਹਉਮੈ ਦਾ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਤੇ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ
ਉਲਟ ਤੇ ਮੁਤਜ਼ਾਦ ਹਨ ।

ਹਉਮੈ ਨਾਵੈ ਨਾਲਿ ਵਿਰੋਧੁ ਹੈ ਦੁਇ ਨ ਵਸਹਿ ਇਕ ਠਾਇ ॥
(ਪੰਨਾ-੫੬੦)

ਕਿਉਂਕਿ—

ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਵਈ ਹੁਕਮੁ ਨ ਬੁਝਿਆ ਜਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਜੀਉ ਬੰਧੁ ਹੈ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥
(ਪੰਨਾ-੫੬੦)

'ਸਿਮਰਨ' ਅਥਵਾ 'ਇਲਾਹੀ ਯਾਦ' ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਦੈਵੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ
ਖੇਡ ਹੈ — ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ 'ਦਾਤ' ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਹਉਮੈ-ਧਾਰੀ ਜੀਵਾਂ
ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਅਥਵਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ 'ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਨਦਰ ਕਰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਆਤਮਿਕ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ
ਸਕਦੀ ।

ਦਾਤੈ ਦਾਤਿ ਰਖੀ ਹਥਿ ਅਪਣੈ ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਸੁ ਦੇਈ ॥
(ਪੰਨਾ-੬੦੮)

ਜੋਰੁ ਨ ਮੰਗਣਿ ਦੇਣਿ ਨ ਜੋਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੭)

ਆਪਣਾ ਲਾਇਆ ਪਿਰਮੁ ਨ ਲਗਈ ਜੇ ਲੋਚੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਏਹੁ ਪਿਰਮੁ ਪਿਆਲਾ ਖਸਮ ਕਾ ਜੈ ਭਾਵੈ ਤੈ ਦੇਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੭੮)
ਦੇਵਣ ਵਾਲੇ ਕੈ ਹਥਿ ਦਾਤਿ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੈ ਪਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੩)

ਇਸ ਇਲਾਹੀ 'ਦਾਤ' ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ
'ਹਉਮੈ ਰੂਪੀ ਹਵਾ' ਦਾ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਮਨ ਉਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ
ਮੈਲ ਲੱਥ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ 'ਦਾਤ' ਲਈ ਭੁਖ ਜਾਂ ਕਾਂਖੀ ਲੱਗ ਜਾਵੇ !

ਜਿਨ ਕਉ ਲਗੀ ਪਿਆਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸੇਇ ਖਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੬੨)

I will become good and noble or become a holy person
I will be praised
People will touch my feet
I will achieve salvation, etc.

Such 'sentiments' of ego do not leave us even when we are doing *Simran*.
This **egoistic feeling and the Divine trust/faith** are opposite to each other and
cannot co-exist.

Ego is at variance with the Name. the two do not dwell in one place. 560

because -

*In self conceit Lord's devotional service cannot be performed nor, can
His Will be realized. In ego, the soul is imprisoned, and the Name cannot
abide in the mind. 560*

'*Simran*' or 'spiritual remembrance' is the **play of very subtle Divine
feeling which is the 'gift' of Satguru**. In this we, the ego filled beings, have
no part or **power**, it is '*Gurprasad*' (Guru's Grace). Without the Grace or
favor of *Satguru* (True Guru), this **spiritual gift** cannot be obtained.

*The Bounteous Lord has kept the bounties in His hand and He give these
to him alone, whom He likes. 604*

(I have) no strength to ask and no power to give. 7

*By one's effort, the love for the Lord is embraced not, even though all may
long for it. This cup of love belongs to the Lord. He gives it to him whom
He likes. 1378*

The gift is in the hand of the Giver. We receive it at the Guru's Door. 33

This Divine '**gift**' is obtained when the doubt-fallacy of 'egoistic-air' is
removed from our mind or **when the mental filth is removed and there is
hunger and burning desire for this 'gift'!**

They who feel thirst for Thee partake(drink) Thy Nectar. 962

ਜੈਸੀ ਪਿਆਸ ਹੋਇ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਤੈਸੇ ਜਲੁ ਦੇਵਹਿ ਪਰਕਾਰ ॥
(ਪੰਨਾ-੫੦੪)

ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ ਮਨ ਉਤੋਂ ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਲੱਥਦੀ, ਅਥਵਾ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਦਾ
ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਨਾਂ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਇਲਾਹੀ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ
ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ —

ਜਬ ਹਮ ਹੋਤੇ ਤਬ ਤੂ ਨਾਹੀ ਅਬ ਤੂਹੀ ਮੈ ਨਾਹੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੫੭)

ਜਬ ਇਹ ਜਾਨੈ ਮੈ ਕਿਛੁ ਕਰਤਾ ॥

ਤਬ ਲਗੁ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਮਹਿ ਫਿਰਤਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੮)

ਕਬੀਰ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਤੂ ਹੂਆ ਮੁਝ ਮਹਿ ਰਹਾ ਨ ਹੂੰ ॥

ਜਬ ਆਪਾ ਪਰ ਕਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਤੂ ॥
(ਪੰਨਾ-੧੩੭੫)

ਇਹ 'ਹਉਮੈ' ਰੂਪੀ ਮੈਲ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ-
ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗੁਰ-ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਲਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ :—

ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਲੁ ਲਾਥੀ ॥

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਭਇਓ ਸਾਥੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੨੫)

ਨਲਕੇ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਦੈਵੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ
ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ।

ਇਥੇ 'ਖਲਾਅ' (vacuum) ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਢੁੱਕਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ
ਹੈ ।

ਸਾਡੇ ਨਲਕੇ ਵਿਚੋਂ ਜਦ ਪਾਣੀ ਘੱਟ ਆਵੇ ਜਾਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ
ਮਿਸਤਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 'ਹਵਾ' ਲੀਕ (leak) ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜਦ ਨਲਕੇ
ਨੂੰ ਪੁਟਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਲਕੇ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਜੰਗ ਨਾਲ ਗਲਕੇ ਉਸ
ਵਿਚ ਛੇਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਛੇਕ ਥਾਣੀ 'ਹਵਾ' ਲੀਕ (leak) ਹੋ ਕੇ
ਬਾਹਰੋਂ ਅੰਦਰ ਵਲ ਧਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਨਲਕੇ ਵਿਚਲਾ
'ਖਲਾਅ' ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਇਹ 'ਖਲਾਅ' ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਲ-ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਵੇਗ (expulsive
power) ਘੱਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਆਖਿਰ ਵਿਚ ਖਲਾਅ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਿਸ
ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੜ੍ਹਾਉ— (spontaneous flow) ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਐਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸਿਮਰਨ' ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਜਦ ਸਾਡੇ ਮਨ ਅੰਦਰ
'ਹਉ-ਭਾਵ' ਰੂਪੀ ਬਾਹਰਲੀ 'ਹਵਾ' ਦੀ ਅੰਸ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ

*As is the thirst in man's mind, so is the type of water, which Thou
givest unto him.* 504

If the **dirt of egoism is not removed** from the mind or the doubt- delusion
of me-mine is not removed, until then we remain **deprived of the Divine
Grace.**

*When there was egoism in me, Thou were not with me, then,
now that Thou are there, there is no egoism.* 657

*If this man deems that he is the doer of something,
Until then he wanders in the womb of existences.* 278

*Kabir, repeating 'Thy Name' I have become like 'Thee'
In me now 'I' has remained not.
When difference between me and others has been removed,
then wheresoever, I see, there I see but Thee O Lord.* 1375

This dirt of 'egoism' can be removed through the *Guru's* Grace in the
Sadh Sangat, by doing service and *Simran* sincerely.

*In the holy company of saints' man's filth is washed off,
and the Supreme Lord becomes his friend.* 625

Putting water in the hand pump from the outside is symbolic of the True
Guru's Divine Grace. Here another relevant example of the '**vacuum**' can be
given.

When there is little or no water coming from our hand pump, the plumbers
tell us that the air is leaking into its pipe. When the hand pump is unearthened, a
portion of the pipe is found rotten with rust, where a hole is detected. Air
rushes in through this hole from outside thus reducing the 'vacuum' in the
pump. Just as the volume of 'vacuum' reduces, the expulsive power of the
hand pump also keeps reducing. Eventually no vacuum is left, and the
(spontaneous flow) of the water is obstructed.

Exactly in the same way, while doing '*Simran*', when a part of the
external air of 'egoism' enters our mind,

‘ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ’ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਘੱਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਭਾਵਨਾਹੀਣ, ਰੁਖਾ-ਸੁਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵੱਸਥਾ ‘ਖੜਦੀਆਂ-ਕਲਾਂ’ ਵਿਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—

ਜਿਚਰੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਹਰੀ ਵਿਚਿ ਹੈ ਹਉਮੈ ਬਹੁਤੁ ਅਹੰਕਾਰੁ ॥
ਸਬਦੈ ਸਾਦੁ ਨ ਆਵਈ ਨਾਮਿ ਨ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥
ਸੇਵਾ ਥਾਇ ਨ ਪਵਈ ਤਿਸ ਕੀ ਖਪਿ ਖਪਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ ॥
(ਪੰਨਾ-੧੨੪੭)

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ—

1. ਹਉਮੈ ਦਾ ‘ਅਭਾਵ’ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
ਹਉਮੈ ਨਾਵੈ ਨਾਲਿ ਵਿਰੋਧ ਹੈ
ਦੁਇ ਨ ਵਸਹਿ ਇਕ ਠਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੬੦)
2. ਕੋਈ ਲਾਲਚ ਅਥਵਾ ਆਸਾ-ਮਨਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।
ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਸਗਲ ਤਿਆਗੈ ਜਗ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਰਾਸਾ ॥
(ਪੰਨਾ-੬੩੬)

3. ‘ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ’ ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਪੀਐ ਅੰਤਰਿ ਪਿਆਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੪੧)

‘ਹਉਮੈ’ ਦਾ ਖਿਆਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ‘ਭੁੱਲ’ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਯਾਦ ਜਾਂ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਦੁਆਰਾ ਹਉਮੈ-ਵੇੜੀ ‘ਮੈਂ-ਮੇਰੀ’ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ‘ਉਲਟੀ ਖੇਲ ਪ੍ਰੇਮ’ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ‘ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ’ ਅਥਵਾ ‘ਭਾਉ-ਭਗਤ’ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਨਦਰ-ਕਰਮ ਹੈ, ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ—

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਉਪਜੈ
ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੯੪)

ਇਹ ਪ੍ਰੀਤ-ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ‘ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ’ ਦਾ ‘ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ’ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ‘ਧੁਪ’ ਸੂਰਜ ਦੀ, ਜਾਂ ‘ਖੁਸ਼ਬੂ’ ਫੁਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ‘ਅਤਿ-ਪ੍ਰੀਤਮ’, ‘ਪ੍ਰਿਅ’, ‘ਪ੍ਰੇਮ-ਪੁਰਖ’ ਆਦਿ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—

ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨ ਮੋਹਨਾ ਘਟ ਸੋਹਨਾ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ ਰਾਮ ॥
(ਪੰਨਾ-੫੪੨)

then the Grace of Satguru in our ‘consciousness’ begins to reduce. In this state, our *Simran* lacks faith, unenjoyable-insipid and our spiritual progress becomes stagnant.

*If this mind is inconstant, man indulges in great pride and ego.
He relishes not the Guru's Word and loves not the Name.
His service becomes not acceptable and fretting, fretting, he feels miserable.* 1247

This means what while doing *Simran*, the truth seeker's mind -

1. Having ‘no egoism’ is a must.

*Ego is at variance with the Name;
the two cannot dwell in one place.* 560

2. Should not be having any desire-motive.

He who renounces all hope and yearning, remains desire-free in the world. 633

3. *Simran* should be done with ‘faith-love’.

The Gurmukh (guru orientated) contemplates his Lord with hearty love. 941

The thought of ‘egoism’ sprouts from ‘forgetting’ God. It is necessary to change this egoistic desire of ‘me-mine’ by doing just the ‘opposite play of love’, remembering God through ‘*Simran*’. This ‘love-faith’, or contemplation with love, is also the Satguru's blessing, deed of His glance, *Gurprasad*; which are spontaneously obtained while participating in the *Sadh Sangat*.

*Without the holy company of saints, Lord's love wells up not and,
without love, Thy service (meditation) cannot be performed.* 694

This adoration - affection - love, is God's ‘Enlightened-Form’ just like sunshine is of the sun or fragrance is of the flower. That is why God is referred to as ‘Most-Deer’, ‘My Beloved’ ‘Love Personified’ -

*The fascinating Lord is supremely deer unto me, the ornament of soul
and the support of life.* 542

ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੋ ਮੋਰੇ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੩੦੬)

ਇਸ 'ਪ੍ਰਿਅ-ਭਾਵਨਾ' ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ 'ਮਾਂ' ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਰਸ (nurse) ਵੀ । 'ਮਾਂ' ਪਿਆਰ-ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਉਸ ਉਤੋਂ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਵਾਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ 'ਨਰਸ' ਭਾਵਨਾ-ਹੀਣ 'ਡਿਊਟੀ' ਪੂਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ 'ਘਾਲਣਾ' ਵਿਚ ਸੂਖਮ ਫ਼ਰਕ ਹੈ — ਜਿਸਦਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੜਾ ਭੁੰਘਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ 'ਮਾਂ' ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਘਾਟ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਜਾਂ ਪਿਆਰ-ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਜੋਗੀਆਂ ਵਾਲਾ 'ਸਿਮਰਨ' ਜਾਂ 'ਸਮਾਧੀ' ਵੀ ਮਨ-ਹੱਠ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਹਉ-ਭਾਵ' ਦੀ ਅੰਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸੇਧ—

- ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀਆਂ
- ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਕਰਨੀ
- ਰਿਧੀਆਂ-ਸਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
- ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ
- ਨਾਟਕ-ਚੇਟਕ
- ਕਰਮਾਤਾਂ
- ਵਾਕ-ਸਿਧੀ
- ਭਵਿਖ-ਬਾਣੀ
- ਵਰ-ਸਰਾਪ
- ਅੰਤ੍ਰਯਾਮਤਾ
- ਤਾਂਤਰਿਕ-ਜਾਦੂ
- ਮਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਮਾਸ਼ੇ

— ਆਦਿ, ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਧੀਆਂ-ਸਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਖਮ ਹਉਮੈ ਨੂੰ 'ਫੂਕ' ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕਰਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਰ-ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਰਜਮੰਦ ਜਨਤਾ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚੇਤ ਹੀ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੂਖਮ ਮਾਣ-ਵਡਿਆਈ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਮਾਣ-ਵਡਿਆਈ ਅਤੇ ਪਰਤਿਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ 'ਨਸ਼ਾ' ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਖੱਚਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ — ਇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਮਨ-ਪ੍ਰਚਾਵਾ' ਤੇ 'ਪਰਮਾਰਥ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ

My Groom is the Lover of affection.

1306

To explain this 'love- feeling' some examples are being given.

A child is brought up by the 'mother' and a (nurse). The 'mother' brings up the child with **love filled-feelings** and sacrifices herself over the child, but the 'nurse' carries out a **duty without love feelings**. There is a **subtle difference** between the 'effort' of these two- and its effect is deep on the child from the time of his early upbringing to the various stages in his later life. A child who doesn't get the love of his 'mother' during his childhood is clearly seen to be lacking something in his life.

In the same way, doing '*Simran*' or '*worship*', by the so-called saints and ascetics, that is devoid of **love filled feelings**, is the stubborn effort of the mind in which '**egoistic trace**' is present. Their aim in life is limited to -

- Achieving mental powers
- Prolonging their lives
- Obtaining spiritual powers
- Witch-craft, charms
- Pleasure giving performances
- miracles
- Spoken word manifesting itself
- Forecasting - future
- Blessing - cursing
- Mind reading
- Magical charms
- Juggler's performances
- etc.

With these miraculous powers, their **subtle ego gets 'inflated'** and they begin to show miracles, bless and curse people, thereby attracting the common people who have some need to fulfil. In this way unconsciously, the seekers' minds succumb to subtle honor - praise. With this honor – praise/glory they become intoxicated with mental egoism and get deeply entangled in this mental prowess. These then become their only '**mind gratifying**' activity and '**primal path**'. But according to *Gurbani* -

ਅਨੁਸਾਰ —

ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸਭੁ ਮੋਹੁ ਹੈ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੯੩)
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਪੈਨਣੁ ਖਾਣੁ ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਹੈ ਧਿਗੁ ਸਿਧੀ ਧਿਗੁ ਕਰਮਾਤਿ ॥
(ਪੰਨਾ-੬੫੦)

ਇਸ ਮਾਣ-ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਸੂਖਮ 'ਨਬੇ' ਵਿਚ ਜਗਿਆਸੂ ਇਤਨਾ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਚੇਰੀ ਰੂਹਾਨੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਭੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ 'ਖੜ੍ਹਦੀਆਂ-ਕਲਾ' ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਰਸਾਤਲ ਵਲ ਰੁੜ੍ਹਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਮਨਮੋਹਣੇ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਰਚਾਕੇ ਚੇਲਿਆਂ-ਚਾਟੜਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਬੀਰ ਸਿਖ ਸਾਖਾ ਬਹੁਤੇ ਕੀਏ ਕੇਸੇ ਕੀਓ ਨ ਮੀਤੁ ॥
ਚਾਲੇ ਬੇ ਹਰਿ ਮਿਲਨ ਕਉ ਬੀਚੈ ਅਟਕਿਓ ਚੀਤੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੬੯)

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਗੌਰਖ ਨਾਥ, ਭੰਗਰ ਨਾਥ, ਨੂਰ-ਸ਼ਾਹ, ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ, ਆਦਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਫੋਕੇ ਮਨ-ਹੱਠ ਜੋਗ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਕੇ, ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਵੱਲ ਲਾਇਆ।

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਮਨ-ਹੱਠ, ਫੋਕੇ ਤੇ ਮਕੈਨੀਕਲ 'ਸਿਮਰਨ' ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਤੇ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਰਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਦੇਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (spiritual institutions) ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਸੇ 'ਫੋਕੇ' ਸਿਮਰਨ (mechanical meditation) ਦੇ ਸਮੇ-ਬੱਧ ਕੋਰਸ (time-bound course) ਵਿਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੇ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾਹੀਣ, ਦਿਮਾਗੀ ਤੇ ਫੋਕਾ 'ਸਿਮਰਨ' ਜਾਂ 'ਮੰਤਰ ਦਾ ਰਟਨ' ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ 'ਮਾਨਸਿਕ ਸੁੰਨ' ਜਾਂ 'ਸੂਨ ਅਵਸਥਾ' (thoughtless state of mind) ਤੱਕ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ-ਅਨੁਭਵ ਦੀਆਂ ਉਚਿਆਈਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਸ-ਹੀਣ ਅਤੇ ਅਫੁਰ ਸੁੰਨ ਅਵਸਥਾ ਕੇਵਲ ਸਰੀਰਕ-ਸਮਾਧੀ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਜਾਗਰਤ-ਅਵਸਥਾ' ਵਿਚ ਇਸ 'ਸੁੰਨ' ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਜਾਂ ਲਾਭ ਨਹੀਂ।

ਐਸੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰਤ 'ਕੁਕੜ-ਉਡਾਰੀ' ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਪਰਮਾਰਥਕ ਪੁਲਾੜ (space) ਜਾਂ 'ਖਲਾਅ' ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਹ 'ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ' ਦੇ ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ ਦਾ ਸਵਾਦ ਨਹੀਂ ਚੱਖ ਸਕਦੇ। ਇਹ 'ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧ' ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ 'ਆਤਮਿਕ-ਪੰਧ' ਵਿਚ ਸੂਖਮ ਤੇ ਸਬਲ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਜੋਗੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ।

Riches and miracles are all worldly attachment and hence the Name comes not to abide in the mind. 593
Without the Name, in vain are all the robes and dishes and accursed is the saintliness and accursed the supernatural-power. 650

The seeker of truth gets such subtle 'intoxication' with this honor-praise that he becomes absorbed in it and forgets his higher spiritual goal. With this, his spiritual progress stops and passing slowly through a period of 'stagnation' he slides towards hell (degradation) in other words he puts on a show of performing mind boggling deeds and gets trapped among his disciples and followers.

Kabir has made many disciples and followers, but, he has made not God his friend.
He had set out to meet his God, but, his mind failed him half-ways. 1369

In history we find many such examples like, *Gurakh Nath, Bhangar Nath, Nur Shah, Wali Kandhari* etc. whom *Guru Sahib* saved from empty adamant yogic contemplation and guided them towards contemplation with love.

Nowadays the practice of stubborn, hollow and mechanical 'Simran' is predominant. In India and other countries, many (spiritual institutions) are found where such (mechanical meditation's time-bound courses) are being sold and that too at a high price.

The devoid of love-feelings, mental and mechanical Simran or the 'repetition of a Mantra' in such institutions can take the truth seeker up to the stage of ('thoughtless state of mind') but cannot take their lives to **intuitional self-realization heights**. Such love-deprived and thoughtless state of the ascetics is prevalent during their physical meditation only; in the 'state of wakefulness' such thoughtlessness has no meaning or benefit.

The consciousness of such truth seekers is like the 'flight of a cockerel' - it is limited up to primal 'space' or vacuum only; beyond this they cannot enjoy the blissful taste of the 'spiritual world'. The thoughtless state is a subtle and strong obstacle in the spiritual path of the truth seeker from which the ascetic cannot escape by himself.

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ —

ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਚੰਦਰਮਾ ਵਲ ਸਪੂਤਨਿਕ (sputnik) ਭੇਜਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦੇ ਤਿੰਨ ਪੜਾਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਰਾਕਟ (rocket) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਖਿੱਚ (gravity) ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਆਕੇ ਉਹ ਸਪੂਤਨਿਕ ਖਲਾਅ (space) ਵਿਚ ਹੀ ਚੱਕਰ ਲਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ 'ਰਾਕਟ' ਉਸਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਖਿੱਚ (gravity) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦਾ। ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਰਾਕਟ' ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਹ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਖਿੱਚ ਨਾਲ ਖਿਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਅਵੱਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਦ ਜੀਵ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ 'ਖੇਲ-ਅਖਾੜੇ' ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ 'ਸਿਮਰਨ' ਦੁਆਰਾ ਬਿਰਤੀ ਇਕਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ 'ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧ' ਦੇ ਸੁੰਵੇ ਖਲਾਅ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਮੰਡਲ ਤਾਈ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇਸ 'ਸੁੰਨ' ਜਾਂ 'ਸੁੰਨ' ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਮਾਨਸਿਕ 'ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧ' ਵਿਚ 'ਅਸਥਿਤ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ —

ਸ਼ਾਂਤੀ
ਠੰਢ
ਸੁਖ
ਇਕਾਂਤ

— ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਾਂ ਇਸੇ ਰੁਖੀ-ਸੁਕੀ 'ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧ' ਨੂੰ ਹੀ ਆਤਮਿਕ-ਜੀਵਨ ਦੀ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਸਮਝਕੇ, ਜਗਿਆਸੂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਅਵੱਸਥਾ—

ਪ੍ਰੇਮਾ-ਭਗਤੀ
ਸਹਿਜ-ਸਮਾਧ
ਸਹਿਜ-ਅਨੰਦ
ਨਾਮ
ਸ਼ਬਦ

— ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

This point can be easily understood through the following example -

The scientists send a (sputnik) from earth to the moon which goes through 3 stages. Firstly, with the help of a (rocket) the sputnik is sent into space beyond the (gravity) of the earth. Here the sputnik circles in the (space) until another more powerful rocket pushes it into the (gravitational) field of the moon. Coming into the sphere of moon's gravity, it needs no 'rocket' and is automatically pulled in by the gravity of the moon.

In the same way man has physical, mental and spiritual stages. When man, dissatisfied with the 'play-arena' of the physical and mental stages, focuses his attention through *Simran*, he enters the lonely space of 'thoughtless state of mind'. To reach the intuitional sphere of God, one must pass through this condition of the 'thoughtless state of mind'.

When the truth-seeker's consciousness becomes still in the mental thoughtless state, he then experiences -

calmness
coolness
comfort
peace

from which he does not wish to come out. Satisfied with this, or regarding this-love-devoid, 'thoughtless-state' - **as life's spiritual goal**, he forgets the higher stage of -

love-filled meditation

tranquil-contemplation

Intuitional-bliss

Naam

Shabad

ਇਸ ਸੂਖਮ ਪਰਮਾਰਥਕ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਦੀ 'ਸੁੰਨ' ਜਾਂ 'ਖਲਾਅ' ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਗੁਝੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਉਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ —

ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਤਾ ਸਹਸਾ ਤੂਟੈ ਧਾਵਤੁ ਵਰਜਿ ਰਹਾਈਐ ॥
ਨਿਝਰੁ ਝਰੈ ਸਹਜ ਧੁਨਿ ਲਾਗੈ ਘਰ ਹੀ ਪਰਚਾ ਪਾਈਐ ॥
(ਪੰਨਾ-੭੩੦)

ਖਟ ਕਰਮ ਕਿਰਿਆ ਕਰਿ ਬਹੁ ਬਹੁ ਬਿਸਥਾਰ
ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਜੋਗੀਆ ਕਰਿ ਜਟ ਜਟਾ ਜਟ ਜਾਟ ॥
ਕਰਿ ਭੇਖ ਨ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਬ੍ਰਹਮ ਜੋਗੁ ਹਰਿ ਪਾਈਐ ਸਤਸੰਗਤੀ
ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸੰਤ ਜਨਾ ਖੋਲਿ ਖੋਲਿ ਕਪਾਟ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੯੭)
ਜੋਗੁ ਨ ਭਗਵੀ ਕਪੜੀ ਜੋਗੁ ਨ ਮੈਲੇ ਵੇਸਿ ॥
ਨਾਨਕ ਘਰਿ ਬੈਠਿਆ ਜੋਗੁ ਪਾਈਐ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਉਪਦੇਸਿ ॥
(ਪੰਨਾ-੧੪੨੧)

ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਨਸਿਕ ਗਿਲਾਨੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਰਥ ਵਲ ਸਾਡਾ ਯਤਨ ਓਪਰਾ ਤੇ ਅਪੂਰਨ ਯਾ ਗਲਤ ਹੈ ।

ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ —
ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਭੁ ਕੋ ਕਹੈ ਕਹਿਐ ਰਾਮੁ ਨ ਹੋਇ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸੈ ਤਾ ਫਲੁ ਪਾਵੈ ਕੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੯੧)
ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਕਹਨ ਮਹਿ ਭੇਦੁ ਹੈ ਤਾ ਮਹਿ ਏਕੁ ਬਿਚਾਰੁ ॥
ਸੋਈ ਰਾਮੁ ਸਭੈ ਕਹਹਿ ਸੋਈ ਕਉਤਕਹਾਰ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੭੪)
ਇਹ ਭੇਦ ਹੈ—

ਭਾਉ-ਭਗਤ
ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ
ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦਾ ।

ਇਸ ਆਤਮਿਕ ਭੇਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੀ ਵਿਚਾਰਦਾ ਤੇ ਬੁਝਦਾ ਹੈ —

ਐਸੇ ਜਨ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਹਿ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੯)

Only with the Guru's Grace and in the *Sangat* of the Blessed-Beloved *Gurmukhs*, one can one come out of such subtle **doubt-filled** fallacious **thoughtless state of mind or vacuum**. This hidden secret is illustrated by *Gurbani* as follows -

*If man meets with the True Guru, then his doubts are dispelled, and the wandering mind is **restrained**. It rains Nectar, celestial music plays, and from within his mind, man obtains divine knowledge.* 730

Some perform six kinds of rituals and deeds. The perfect persons, seekers and yogis practice good many ostentations. Some remain in natural form and some wear tresses and matted hair. The Lord God's union is attained, not by wearing false garb. Through the holy company of saints and the great Guru's teaching God is met with.
The holy men open widely the door of deliverance. 1297

Union with the Lord is obtained not through ochre-robles, nor is the union obtained through dirty dress.
Nanak, union with the Lord is obtained, under the True Guru's instruction, even while sitting in one's own home. 1421

Despite unlimited religious rituals in the world nowadays, mental degradation is on the increase. From this it is clear, that **our effort towards spirituality** is superficial and half-hearted or wrong. This point is illustrated in *Gurbani* as follows -

Everyone utters God's Name, but by such utterances man does not become at one with the Lord. If by Guru's grace the Lord abides in the mind, then alone does anyone gather fruit. 491

Kabir, there is a secret in worshipping 'Raam'. Therein lies a point worthy of consideration. The same word everyone uses for Dasrath's son, and same word for the wonderful Lord. 1374

The secret is -

Love filled meditation
Love filled feelings
Faith-filled sentiments
Gurprasad's!

This spiritual secret is considered and recognized only by a rare *Gurmukh* - *Rare are such persons in this world. Who reflect over the Guru's Word and remain detached.* 1039

ਗੁਰਮਤਿ ਚਲਦੇ ਵਿਰਲੇ ਬੰਦੇ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.੨੮/੨੦)

ਜਦ ਅਜਿਹੇ ‘ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨ’ ਅਥਵਾ ‘ਹਰਿਜਨ-ਪਿਆਰੇ’ ਆਪਣੀਆਂ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਤੇ ‘ਕਿਉਂ-ਕਿਆ-ਕੈਸੇ’ ਦੇ ਢਕੋਂਸਲੇ ਛੱਡਕੇ, ਭਾਉ-ਭਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਦੁਆਰਾ ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਦੇ ਹਨ —

ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਭਰਮ ਭਉ ਨਾਸੈ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ॥
(ਪੰਨਾ-੪੦੬)

ਗੋਬਿੰਦ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਦਾ ਭੁਖਾ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੧੦/੭)

ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਕਉਡੀ ਅਗੁ ਭਾਗ ਰਾਖੇ
ਤਾਹਿ ਗੁਰ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਦੇਤ ਹੈ ॥ (ਕ.ਭਾ.ਗੁ-੧੧੧)

ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਾਇ ਭਗਤੀ ਪਾਈਐ ਸਤਿਗੁਰਿ ਬੁਝ ਬੁਝਾਈ ॥
(ਪੰਨਾ-੨੪੫)

ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ ॥ (ਸੱਵਯੇ ਪਾ.-੧੦)

ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ‘ਪ੍ਰੇਮ’ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਬੱਚੇ (baby) ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਲਈ ‘ਭੋਲੇ-ਭਾਇ’ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਬੱਚਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਮਾਂ’ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਸਿਖਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਮਾਂ ਉਤੇ ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਲਪਨ ਦੇ ਭੋਲੇਪਨ (innocence) ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ‘ਮਾਂ’ ਹੀ ਉਸ ਦਾ —

ਗੁਰੂ
ਰੱਬ
ਦਾਤੀ
ਰਾਖੀ
ਸਭੋ-ਕੁਛ

—ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ‘ਮਾਂ’ ਵੀ ਆਪਣੇ ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਦੀ ਮਮਤਾ ਵਿਚ ‘ਬੇਬੀ’ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਛਲ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ‘ਬੱਚਾ’ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ —

ਲਾਡ-ਲਡਾਉਂਦਾ
ਖੇਲ-ਖਿਲਾਉਂਦਾ

Rare are the people who follow the Guru's path. VBG 28/29

When such ‘Gurmukhs’ or ‘God’s beloved servants’ discard their deceptive mental acrobatics, and leave ‘why-what-how’ shams; immerse themselves into devoted worship and faith-filled love, and through ‘Simran’ the contemplation on *Shabad-Surat* (Wordless Word-Consciousness), then they become eligible for blessings of the *Satguru* -

By Lord's devotional service, doubt and dread depart and one finds O Nanak, ever in the presence of God. 406

The Lord of the World is hungry for love and worship. VBG 10/7

A worshipper, who places before the Satguru even a worthless coin with love and faith, the Satguru blesses him with all the treasures. KBG 111

The True Guru has imparted this understanding unto me that the Lord is obtained through love, affection, reverential regard and meditation. 245

Those who Love, only they obtain God. Sawyeh Pat Shahi 10

To enshrine God’s pure ‘Love’ in the heart, it is essential to have total faith in the Infinite Lord.

For example, a (baby) in its ‘innocence’ is full of love and devotion in his/her mind for the mother. The baby first, of all learns the word ‘mother’ and has full faith in her. In this stage of childhood innocence, only the mother is his/her -

Guru
God
Giver
Protector
Everything

On the other hand, the ‘mother’ too in her motherliness and ‘mother-love’ looks after and nurtures the child with undivided love from depths of her heart. The ‘child’, dependent on the mother —

loves and cuddles
has fun and frolic

ਇਲਤਾਂ ਕਰਦਾ
 ਦਾਤਾਂ ਮੰਗਦਾ
 ਹੱਸਦਾ-ਰੋਂਦਾ
 ਲੜਦਾ-ਭਿੜਦਾ
 ਰੁਸਦਾ-ਮੰਨਦਾ

— ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ, ਬੇ-ਫਿਕਰ 'ਭੋਲਾ-ਜੀਵਨ' ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜੀਵ' ਦਾ ਇਹ ਭੋਲੇਪਨ ਦਾ ਨਿਰਫਲ ਜੀਵਨ, ਅਥਵਾ 'ਬਚਪਨ' ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੁਖਦਾਈ, ਨਿਸਚਿੰਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ —

ਪਾਇਓ ਬਾਲ ਬੁਧਿ ਸੁਖੁ ਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੧੪)

ਮਾਂ ਦੇ 'ਪਿਆਰ' ਤੇ 'ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ' ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਅਥੋਲ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ, ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ—

ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਧਿਆਉਂਦਾ ਹੈ
 ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਪਿਆਰ ਮਾਣਦਾ ਹੈ

ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਦਿਮਾਗੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਚਮਕੀਲੇ ਕਉਤਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਦੀ 'ਮਾਂ' ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿਚ 'ਕਰਮ-ਬਧ' ਹੋ ਕੇ 'ਮਾਂ-ਪਿਆਰ' ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਗੋਦ ਦੇ ਸੁੱਖ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਜੀਵ' ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਕੁਹੱਥੜੇ ਥਾਂ ਉਲਟਾ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆਂ 'ਅਟੱਟ-ਸਿਮਰਨ' ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਉਸਦੀ 'ਲਿਵ' ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਜਦ ਉਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਮਨ ਉਤੇ —

'ਮਾਇਆ' ਦਾ ਪ੍ਰਛਾਵਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਪਜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
 'ਦੂਜਾ-ਭਾਓ' ਚਿੰਬੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 'ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ' ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

is mischievous
 wants things
 laughs - cries
 quarrels - fights
 annoys - obeys

is care-free, without a worry and leads an 'innocent life'.

It is said that in the human being's whole life, **this period of carefree innocence** or childhood is the most comfortable, free from worry and joyous.

O, adopting a child's mind, I have attained peace. 214

Filled by mother's 'faithful affection' and 'love', a child in his unspoken language, spontaneously and unknowingly —

contemplates on the mother
 worships the mother
 remembers the mother
 enjoys mother's love.

As the child's mind develops he gets **entangled in the web of doubt** upon seeing the scintillating miracles of knowledge and science. Gradually his faith and affection towards the mother lessens and **caught in his own wisdom**, he **deprives himself of the 'mother's love' comfort and warmth.**

In the same way, hanging up side down in the difficult place of the mother's womb, the child is continuously doing *Simran* and is 'engrossed' in the Lord.

When he comes into this world his mind is -

affected by the shadow of '*Maya*'
 influenced by the doubt-fallacy of '**ego**'
 faced with sprouting of the '**me-mine**'
 entrapped in '**duality**'
 is infected by '**greed**'

‘ਹਰੀ ਵਿਸਰ’ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲੋਂ ਲਿਵ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਜੈਸੀ ਅਗਨਿ ਉਦਰ ਮਹਿ ਤੈਸੀ ਬਾਹਰਿ ਮਾਇਆ ॥

ਮਾਇਆ ਅਗਨਿ ਸਭ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਕਰਤੈ ਖੋਲੁ ਰਚਾਇਆ ॥

ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਤਾ ਜੰਮਿਆ ਪਰਵਾਰਿ ਭਲਾ ਭਾਇਆ ॥

ਲਿਵ ਛੁੜਕੀ ਲਗੀ ਤਿਸਨਾ ਮਾਇਆ ਅਮਰੁ ਵਰਤਾਇਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੯੨੧)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਸਾਨ ਮਾਇਆ ਦੇ ਚਕਾਚੌਧ ਤੇ ਜਾਦੂਮਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਅਧੀਨ ਸਿਆਣਪਾਂ ਘੋਟਦਾ ਹੋਇਆ ‘ਇਲਾਹੀ-ਮਾਤਾ’ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦੀ ਨਿੱਘੀ-ਗੋਦ ਦੇ ਸੁਖ-ਅਨੰਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਇਉਂ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ —

ਸੇਖਾ ਚਉਚਕਿਆ ਚਉਵਾਇਆ ਏਹੁ ਮਨੁ ਇਕਤੁ ਘਰਿ ਆਣਿ ॥

ਏਹੜ ਤੇਹੜ ਛਡਿ ਤੂ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਪਛਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੪੬)

ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਜੋ ਚਲੈ ਭਾਈ ਵਿਛੁੜਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੦੧)

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੁਖਦਾਈ ਗੋਦ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਿੱਕੇ-ਬੱਚੇ (baby) ਵਾਂਗ ‘ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ’ ਉਤੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ । ਹਉਮੈ-ਵੇੜੀਆਂ ਸਿਆਣਪਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ‘ਫਿਕਰ-ਚਿੰਤਾ-ਚਿਖਾ’ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਇਉਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ —

ਤਜਹੁ ਸਿਆਨਪ ਸੁਰਿ ਜਨਹੁ ਸਿਮਰਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥

ਏਕ ਆਸ ਹਰਿ ਮਨਿ ਰਖਹੁ ਨਾਨਕ ਦੂਖ ਭਰਮੁ ਭਉ ਜਾਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੯੧)

ਅਬਿਨਾਸੀ ਖੇਮ ਚਾਹਹਿ ਜੇ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਸਿਮਰਿ ਨਾਰਾਇਣ ॥

(ਪੰਨਾ-੭੧੪)

ਚਾਕਰੀਆ ਚੰਗਿਆਈਆ ਅਵਰ ਸਿਆਣਪ ਕਿਤੁ ॥

ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲਿ ਤੂੰ ਬਧਾ ਛੁਟਹਿ ਜਿਤੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੨੯)

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਬੇਬੀ’ ਵਰਗੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ-ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ?

‘forgets the Lord’

link breaks with the Lord.

*As is the fire of womb within, so is the fire of mammon (Maya) without. The fires of worldly valuables and of the womb are all the same. The Creator has set agoing this play. When it pleases Him then is the child born and the family is well pleased. **The Lord's Love departs, greed attaches to the child and mammon's writ begins to run.*** 921

In this way, man under the influence of the scintillating magical charms of *Maya*, asserting his wisdom, deprives himself of the comfort and bliss of the warm lap of the ‘Divine Mother’ i.e. God. Being in this state Gurbani warns us as follows: -

Thou O Sheikh, who are wondering in four directions and are flown by four winds, bring this mind of thine into the Lord's One Mansion.

Abandon thou, thine crooked ways and realize the Guru's instruction.

646

He who walks according to his own will, O brother, is separated from the Lord and bears blows.

601

If we must **enjoy again** the warmth of God's comfortable lap, then like the baby, we must place our full faith and affection in the Infinite Lord. To escape from the ego ridden wisdom and the ‘fear- anxiety-problems’ that arise as such, Gurbani urges us to -

Abandon thy cleverness, O good men and remember the Lord God the king. Treasure in thy heart thy hope in one God and the distress, doubt or dread shall depart O Nanak.

281

O Nanak, if thou desire eternal bliss, remember thou ever the Omnipresent Lord.

714

Without the Naam of what avail are other services, virtues and cleverness. O Nanak contemplate thou the Lord's Name wherein thou shall be released from thy shackles.

729

Now the question arises, how can the baby like innocent-faith, love-sentiments and belief-trust be obtained?

ਐਸਾ ਆਤਮਿਕ ਸਹਜ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ

ਦਿਮਾਗੀ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ

ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ

ਪਾਠ-ਪੂਜਾ

ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ

ਜੋਗ ਸਾਧਨਾਵਾਂ

— ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਸਾਡੀ 'ਅਲਪ-ਬੁਧੀ' ਤਾਂਈ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਰੰਗਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਭਾਉ-ਭਗਤੀ ਸਾਡੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਵਿਚੋਂ ਅਭੋਲ, ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਫੁੱਟਕੇ ਉਪਜਦੀ ਹੈ — ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦ੍ਰਿੜ ਤੇ ਅੱਟਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਐਸਾ ਆਤਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ —

ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ

ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ

ਆਤਮ-ਜੀਵਨ ਵਾਲਿਆਂ

ਹਰਿ-ਜਨਾਂ

— ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੀ ਉਪਜਦਾ ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ 'ਸਿਮਰਨ' ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ —

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥

ਕਰ ਸੰਗਤਿ ਨਿਤ ਸਾਧ ਕੀ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੭)

ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੇ ਨ ਕਾਮ ॥

ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨)

ਕਰਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਿਮਰੁ ਮਾਧੋ ਹੋਹਿ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੩੧)

ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹੈ ਸਿਰਿ ਕਰਮਨ ਕੈ ਕਰਮਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੪੨)

ਯਾਹੁ ਜਤਨ ਕਰਿ ਹੋਤ ਛੁਟਾਰਾ ॥

ਉਆਹੁ ਜਤਨ ਸਾਧ ਸੰਗਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੫੯)

—ਚਲਦਾ

Such spiritual spontaneous-confidence, affection and faith filled love cannot be obtained through -

Intellectual learning

Philosophies

Reading scriptures - worship

Rituals - ceremonies

Yogic disciplines

because the external intellectual knowledge is limited up to and by our tiny intellect which keeps on changing according to the coloration of our mind.

On the other hand, spiritual faith, confidence and love-filled worship springs forth innocently, spontaneously from within our soul. For this reason, it is assured and permanent.

Such spiritual confidence can only grow and develop in the service and the *Sangat* of: -

Beloved *Gurmukhs*

Blessed evolved souls

Spiritually-Oriented lives

Godly humble persons.

That is why, we are instructed in *Gurbani* again and again to do '*Simran*' in the *Sadh-Sangat*.

O' my Soul! Contemplate over the Name of the Lord Guru.

Ever associate with the holy company of saints and fix thy mind on Guru's feet.

47

Other deeds are of no avail to thee. Join the holy company of saints contemplate over the Name alone.

12

Join the holy company of saints and contemplate thou on the Lord of wealth, thus, from a sinner thou shall be holy.

631

Singing of God's praises in the holy company of saints, is the highest of all the deeds.

642

Make the efforts by which emancipation can be obtained, those efforts are made in the holy company of saints.

259